

ročník jedenáctý (1988) - č.16

Dokument Charty 77/41/88 Policejní represe proti účastníkům akcí k 20.výročí
Sdělení VONS č.788 sovětské vojenské intervence

Jak je známo, došlo v Praze dne 21.srpna 1988 k mnohatisícové manifestaci na Václavském náměstí a na Staroměstském náměstí a pochodu pražskými ulicemi. Menší manifestace byly pořádány již 20.srpna a 21.srpna odpoledne. Kromě toho byly v předcházejících dnech rozšiřovány tři druhy letáků: Leták Nezávislého mírového sdružení, podepsaný Janem Chudomelem, vyzýval k "rozptýlené manifestaci na den 21.srpna", která měla spočívat pouze v tom, že se občané označí trikolórami nebo obdobnou barevnou kombinací svého oděvu. Dále byla rozšiřována výzva ke shromáždění na 20.srpna o 19.hodině na Václavském náměstí, podepsaná deseti neznámými jmény. A konečně leták Českých dětí, vyzývající k manifestaci na Václavském náměstí dne 21.srpna v 18 hodin.

Chceme v této zprávě informovat o tom, jak účastníci všech těchto aktivit byli a jsou postihováni represivními silami. Výčet však bude nutně neúplný, protože se o mnohých událostech dovídáme se zpožděním anebo vůbec ne.

Již 15.srpna 1988 zahájil vyšetřovatel VB z okresní správy SNB v České Lípě trestní stíhání ve věci tr.činu pobuřování podle § 100 odst.1 písm.c) tr.z., k němuž mělo dojít rozhozením a vylepěním letáků vyzývajících k rozptýlené manifestaci v Doksech a na pláži Máchova jezera. Dne 17.srpna 1988 vznesl por.Metál, vyšetřovatel téže správy SNB, obvinění z tohoto trestného činu vůči třem mladým lidem; dva z nich si nepřejí být jmenováni a hájení našim výborem. Třetím obviněným je Stanislav Penc, nar.28.února 1970, bytem Praha 4.-Chodov 972, Vyhnálkova ulice, zedník, svobodný. Stanislav Penc však může prokázat, že se inkriminovanou noc ze 14. na 15.srpen v Doksech nezdržoval, neboť byl v Praze. Je stíhán na svobodě.

Policejní zásah postihl také nejméně dvě občanky, podezřelé z rozšiřování letáku Českých dětí. Dne 17.srpna obklíčily orgány StB a VB domek v Praze 6-Břevnově, Hošťálkova 13 nouz., v němž žije Olga Hochmanová. Poté, co se jí podařilo z domku nepozorovaně odejít, byla v něm pravděpodobně provedena domovní prohlídka; byt je úředně zapečetěn. Téhož dne, zřejmě v rámci trestního stíhání ve věci (bez obvinění konkrétní osoby) byly provedeny dvě domovní prohlídky u Lucie Váchové, a to jednak v bytě v Bělohorské 10 v Praze 6, kde fakticky žije, jednak v bytě Martina Machovce, kde je policejné hlášena. Při první prohlídce bylo odnato 69 položek, mezi nimi rámeček k cyklostylování a cyklostylová blána s napsaným textem výzvy Českých dětí, dále kazety, samizdaty apod. Při prohlídce v bytě Martina Machovce, t.č.mimo Prahu, byl odnát pouze psací stroj a album fotografií. Lucie Váchová sama byla zadržována jako podezřelá z trestného činu do 18.srpna do 1 hod.v noci, kdy byla obeslána na týž den na 9.hodinu ranní ke svědeckému výslechu v této trestní věci.

Policejní zásahy dále směřovaly proti členům Nezávislého mírového sdružení - iniciativy za demilitarizaci společnosti. Již 19.srpna byl na hlavním nádraží v Praze zadržen člen tohoto sdružení Jiří Štencel z Litvle a při nezákonné domovní prohlídce mu byly odnаты všechny písemnosti včetně všeobecně doklarace lidských práv, plánu Prahy a dále dva kusy odznaků s portrétem Alexandra Dubčeka. Jiří Štencel byl sice po osmihodinovém výslechu propuštěn, ale dne 21.srpna ve 14 hodin u pomníku sv.Václava byl znovu zadržen, tentokrát 48 hodin. Jeden nebo dva dny byli vězněni i další členové NMS - Ondřej Černý, Jáchym Kaplan a Radek Zeman. Zvláště brutálně zacházela policie s Janem Chudomelem, který byl 21.srpna kolem 22.hodiny přepaden třemi muži v civilu zepředu a dvěma dalšími zezadu. Vstříkli mu do očí slzný plyn, srazili ho na zem, kopali ho, mlátili a tahali prudce za ušní lalůček. Vážně ho přitom zranili, ještě dnes má nepohyblivé koleno. Vhodili ho do zavazadlového prostoru vozu Žiguli-combi a zavezli ho na oddělení VB do Školské ulice, kde příslušníci VB zavolali lékaře, aby ho ošetřil. Po dvou dnech strávených ve věznici v Ruzyni a v celé předběžného zadržení v Konviktské ulici příslušníci StB oznámili Janu Chudomelovi, že bude propuštěn, místo toho ho však zavezli do psychiatrické léčebny v Praze-Bohnicích, kde ho chtěli umístit do vězeňského pavilónu. Když tam nebyl přijat, převezli ho do civilního pavilónu č.30, kde je od večerních hodin dne 23.srpna až dosud. *)

*) Jan Chudomel byl propuštěn z PL dne 29.8.1988 - pozn.red.

Další zásah proti NMS provedla StB dne 23.srpna 1988 o 17.hodině, a to v domě č.20 v ulici U Libeňského pivovaru v Praze. Přicházející byli postupně zadržováni a odváženi na okrsek VB v ulici Rosenbergerových v Libni. I se svými dvěma malými dětmi byla zadržena Alice Svobodová, byla však po půlhodině propuštěna. U dalších zadržovaných, Hany Marvanové, Ruth Šormové, Jáchyma Kaplana, Luboše Vydry a Jiřího Pavlíčka byly provedeny nezákonné osobní prohlídky, při nichž jim byly odebrány některé písemnosti. Propuštění byli až mezi 21. a 23.hodinou. Výsledky byly zaměřeny na průběh manifestace dne 21.srpna 1988, některé vyslyšající příslušníci StB obviňovali, že ji přímo organizovali. Je přitom všeobecně známo, že pokojná manifestace vznikla spontánně, o čemž svědčí i to, že petice podepisovaná u sochy sv.Václava byla sepsána až na místě. Dále je vyslyšali na rozšiřování letáků vyzývajících k roztroušené manifestaci.

Pokud je nám známo, nikdo ze členů NMS nebyl obviněn a všichni byli již propuštěni.

Represe se zaměřila na signatáře a mluvčí Charty 77. Ing.Tomáš Hradílek, signatář Charty 77 a aktivista SPUSA, který spolu s bývalou mluvčí Charty 77 Evou Kantůrkovou položili v neděli k pomníku sv.Václava květiny, byl krátkodobě zadržen. Také signatář Charty 77 Jan Urban byl zadržován, a to po tři dny, 19., 20. a 21.srpna, vždy v denních hodinách. Markéta Fialková, signatářka Charty 77, byla vězněna den na Ruzyni. Tři mluvčí Charty 77, Stanislav Devátý, Miloš Hájek a Bohumír Janát, byli poprvé zadrženi 20.8.v poledne, kdy chtěli předat na sovětském velvyslanectví dokument Charty 77 k Srpnu 1988. Stanislav Devátý byl dne 20.srpna 1988 eskortován do Gottwaldova, odkud se vrátil do Prahy, kde byl znovu krátkodobě zadržen. Miloš Hájek a Bohumír Janát byli rovněž zadrženi 21.srpna a propuštěni až okolo půlnoci. Spolu s Bohumírem Janátem byla zadržena i jeho přítelkyně Alena Plášilová. Půl hodiny po propuštění byli Bohumír Janát a A.Plášilová opět zadrženi na Václavském náměstí, údajně pro trikolóru, kterou měla A.Plášilová na oděvu. Byli vězněni na Ruzyni, kde se Alena Plášilová stala obětí psychického týrání: z magnetofonového záznamu pouštěli příslušníci StB nebo SNV hlas Bohumíra Janáta (vyslovoval svéjméno) těsně před dveřmi její cely, potom slyšela bití, rány a "radu" příslušníka - kdyby vám bylo špatně, zavolejte. BYla přesvědčena, že její druh je fyzicky týrán. Alena Plášilová byla propuštěna 22.srpna večer a Bohumír Janát 24.srpna okolo 0.30 hod.

Samotný policejní zásah proti průvodu a manifestaci 21.srpna 1988 večer se alespoň zpočátku vyznačoval jistou zdrženlivostí. Příslušníci VB používali spíše štítů než obušků, ovšem přítomnost policejních pešů zvyšovala napětí. Později došlo při rozhánění manifestace k několika brutálním akcím, zvláště u Národního divadla. Krajně brutálně byl týrán ing. Vladimír Hajný, signatář Charty 77 ze Šumperka, který pracuje jako stavební dělník v Praze. Příslušník StB ho surově zbil. V.Hajný ho identifikoval jako muže-kulturistu, který jako první vkročil dne 14.května 1988 do restauračního sálu v Praze-Břevnově při zásahu proti 4.fóru Charty 77. Při zadržování okolo 22.hodiny 21.srpna na Národní třídě vyřadil V.Hajnému nejprve tři políčky a když se napadený obrátil dotazem "Co si to dovoluujete?", odpověděl: "To ještě uvidíš, co všechno si já můžu dovolit" a dal mu silnou ránu pěstí do varlat. Nato ho zatahl do chodby sousedního domu, kde mu dal několik ran pěstí do hlavy; velmi bolestivá byla zvláště rána do spánku. Z Konviktské ulice, kam byl Vladimír Hajný dopraven, byl převezen do nemocnice Na Františku, zde byl ošetřen a lékař mu vystavil potvrzení o zranění. Odtud ho převezli do Školské ulice a na Ruzyn. Byl propuštěn v ranních hodinách 22.srpna.

Dosud neznámé podrobnosti o dalších případech surovosti; zacházení s Janem Chudomelem a Vladimírem Hajným je však natolik hrubým porušením zákona a práva, že musíme se vší naléhavostí začít vyšetření všech těchto násilností a přísné potrestání viníků.

Pokud jde o celkový počet zadržovaných, uvádějí ti, kteří byli na Ruzyni, počet 77 - zveřejněný ČTK - za krajně nepravděpodobný; odhady jsou nad sto krátkodobě uvězněných. Nevíme známo, zda z patnácti osob, které měly být dne 23.srpna ráno podle vládního mluvčího zadržovány, byl někdo v průběhu dalších dvou dnů vzat do vazby či zda byli všichni propuštěni.

V každém případě je krajně znepokojivé, že pokojné shromáždění občanů může vyvolat tak brutální a rozsáhlé zásahy orgánů státní moci. Ve svých důsledcích je za všechny tyto nezákonné a protispolečenské postupy nesporně odpovědné politické vedení státu.

V Praze dne 24. srpna 1988

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
(čs. liga pro lidská práva, člen FIDH)

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Zasláno: vládě ČSSR, FS a Inspekci FMV.

*

Dokument Charty 77/42/88 Výraz solidarity stávkujícím dělníkům v Polsku

S napětím a obdivem sledujeme mnohaletý zápas polských dělníků o důstojnou a svobodnou existenci. Tento boj, jehož prozatím nejvýraznějšími milníky jsou roky 1956, 1970, 1976 a 1980, byl v srpnu 1980 korunován neuvěřitelným úspěchem: založením nezávislého samosprávného odborového svazu Solidarity. Jméno tohoto svazu se stalo jednotícím a inspirujícím symbolem a 16 měsíců jeho veřejného fungování dalo polské společnosti jednu základní zkušenost: zkušenost svobody. Svobody vybojované, nikoliv milostivě darované dekretem.

Prozitek nového sebeuvědomování nastolil i zcela novou společenskou situaci: ani vojenský převrat z prosince 1981 a následná vlna brutálních represí z doby stanného práva nedokázaly zvrátit vývoj a obláci lidem v Polsku starou šedou uniformu občanů totalitního státu, nedokázaly znovu společnost atomizovat. Nenásilná rezistence polské společnosti, její trvalé a rozhodné úsilí o konstituci autentických a nezávislých struktur, o vlastní, pravdivé sebevyjádření ukazuje více než jasně, že daný systém je pro národ nepřijatelný a vede zemi do stále hlubší všeobecné krize. Stávky z května a srpna tohoto roku to razantně potvrzují.

Žádná vláda nemůže trvale vládnout proti vůli vlastní společnosti, žádná vláda se nemůže trvale legitimovat jen obuškou, kordóny policie a stanným právem. Násilná pacifikace oprávněných dělnických protestů nic nevyřeší. Přejeme si, aby se současná společenská krize v Polsku řešila dohodou mezi státní mocí a autentickými představiteli dělnictva.

Charta 77 se obrací na polské dělníky s upřímným a kolegiálním pozdravem a přeje jim úspěšné zakončení dlouhé cesty ke svobodě a spravedlnosti. Plně chápeme vaše spravedlivé požadavky a myslí i srdcem jsme s vámi ve vašem nelehkém, avšak vysoce smysluplném boji.

25.8.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Dokument Charty 77/43/88 Výraz skutečného přátelství

Demokratickému svazu,
Moskva

Charta 77 vyjadřuje dík a úctu těm sovětským občanům, kteří 21. srpna 1968, v den 20. výročí vojenské agrese proti Československu, manifestovali na Puškinově náměstí v Moskvě své rozhodnutí pravdivě zhodnotit historickou událost, jež tragicky zapůsobila na naše národy a jejíž nedobré následky neseme dodnes. V době pro pravdu příznivější, než byla doba před dvaceti lety, zopakovali čin sedmi statečných, kteří manifestovali na Rudém náměstí 25. srpna 1968. Tehdy bylo těchto několik odvážných jedinců posláno na dlouhá léta na "Soudostrovi Gulag", dnešních několik set statečných bylo selektivně postiženo několikaletým vězením a pořádkovou pokutou. Věříme, že musí přijít doba, kdy manifestace otevřeného

a pravdivého postoje nebude už spojena s žádným rizikem a kdy společnost a národy našich zemí budou emancipovány z područí lži a násilí. Jsme přesvědčeni, že vaše manifestace v den dvacátého výročí vojenské agrese proti naší zemi byla na této cestě nikoliv nevýznamným krokem.

25.3.1968

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janák
mluvčí Charty 77

*

Dokument Charty 77/44/88 Výzva k zamyšlení

Federálnímu shromáždění ČSSR

Vládě ČSSR

Ústřednímu výboru Národní fronty ČSSR

Demonstrace z letošního 21.srpna signalizuje, že situace československé společnosti se výrazně liší od stavu před deseti nebo pěti roky. Málokdo očekával, že v tuto srpnovou neděli vyjdou do pražských ulic ne stovky, ale tisíce demonstrantů.

Tato manifestace, ačkoliv nebyla ohlášena a neměla svolavatele, proběhla pokojně. Nebyla rozbita jediná výkladní skříň, jediná pouliční lampa. Hesla, které účastníci skandovali, byla výhradně demokratická a národní. Převážnou většinu tvořili mladí, avšak účast lidí nad 30 let byla značná. Celá akce vznikla spontánně: nevyzvala k ní ani Charta 77, ani Demokratická iniciativa, ani Nezávislé mírové sdružení, ale neznámá skupina mládeže v hromadně rozšířeném letáku s podpisem České děti. Skutečnost, že mladí lidé, kteří rok 1968 zažili nanejvýše v dětském věku, vyšli po dvacetiletém monopolu "normalizační" propagandy ve všech sdělovacích prostředcích do ulic, aby výrazně vyjádřili svůj nesouhlas s tím, čemu je ve škole učili, svědčí o naprostém krachu strnulé oficiální ideologie. Ukázalo se, že propast mezi současným vedením a společností - zejména její nejperspektivnější částí - je hlubší, než se mnozí domnívali. Tisíce demonstrantů z Václavského a Staroměstského náměstí jsou jen špičkou ledovce; jsou viditelným vrcholem skutečnosti, že vynucený souhlas s "normalizací" je v politickém životě stejně málo použitelný jako stamiliardové nadnormativní zásoby v naší ekonomice.

Stojíme na jednom z osudových rozcestí. Je možno jít dále směrem nastoupeným před dvaceti lety: označit demonstranty za chuligánské, protispolečenské či protisocialistické živly, vidět v nich svedený nástroj zahraničních napráteřských center a sáhnout k tradičnímu konzervativnímu řešení - k represí. Takovéto rozhodnutí by mohlo dočasně přinést klid či spíše napjaté ticho před bouří, palčivé problémy by se tím však nevyřešily a v blízké budoucnosti by vyvstaly opět - možná ve značně vyhrconější podobě. Odsuzujeme brutální zákrok proti některým demonstrantům i fakt, že proti několika z nich bylo vzneseno obvinění. S uspokojením konstatujeme, že první oficiální reakce, vyjádřená v úředních zprávách o demonstraci, neužila zmíněných inkriminačních termínů, ale i v interním copise vedení KSČ okresním výborům se opět mluví o protispolečenských a protisocialistických silách, které jednaly z podnětu zahraničních center. Bylo by nebláhé, kdyby následoval soudní postih obviněných, vylučování zjištěných účastníků ze škol a jejich pracovní diskriminace. Jedině správnou se nám zdá být demokratická alternativa: rozhodnutí nejvyšších státních a politických orgánů přejít od slov o demokratizaci k jejímu uskutečňování.

Jsme si vědomi naléhavosti zásadních změn v našem hospodářství a proto chápeme, že velká pozornost je věnována ekonomické reformě. Domníváme se ovšem, že i v Československu je předpokladem úspěšné ekonomické reformy reforma politická. Jen demokratický politický přístup k hospodářské reformě - zahrnující též účast všech významných odborníků bez jakékoliv diskriminace - dává možnost jejího úspěchu.

Klíč k východisku ze společenské krize nelze nalézt bez reformy politického systému. V této oblasti se neřeklo ještě ani vážné slovo, o činech nemluvě. S

potřebou ekonomické a politické reformy je nerozlučně spjata demokratické ovzduší v oblasti kultury.

Víme, že proces demokratizace je složitý a nebude krátký. Ale chceme, aby probíhal politicky kulturním způsobem, jenž je vlastním našim národům a aby se zbytečně neprotahoval. Nenavrhujeme ucelený model demokratizace. Domníváme se, že optimální východisko se může najít jen ve svobodné konfrontaci přinejmenším několika různých názorů. Vycházejíce z dnešních realit, navrhujeme státním a politickým orgánům tyto bezprostřední kroky:

1. Ponechat volné pole existujícím demokratickým iniciativám a společenstvím, skoncovat s diskriminací jejich stoupenců a přiznat jim plnou legalitu.
2. Neklást překážky při vzniku nových neformálních zájmových sdružení.
3. Povolit řádné vycházení lidových novin a dalších nezávislých časopisů.
4. Umožnit pokojné demonstrace.

Ačkoliv podle zákona nemají pořadatelé povinnost žádat o jejich povolení, ale pouze je ohlásit, příslušné orgány zatím v praxi jakoukoliv demonstraci zakázaly. K demokracii však patří svoboda demonstrací a mladí lidé dokázali, že si toto právo nenechají brát. Podle našeho názoru je na čase fakticky přiznat právo na demonstrace. Je třeba přispět k tomu, aby si naše společnost po dlouholeté absenci těchto možností osvojila schopnost kulturně demonstrovat.

5. Propustit politické vězně.

6. Uznat a především respektovat základní náboženskou svobodu, vyjít vstříc požadavků věřících, naprosto skoncovat s jakoukoliv formou jejich diskriminace a ukázat opravdovost v jednání s církvemi.

7. Je nadále neudržitelné, jestliže o naší nejnovější historii nemůže veřejnost slyšet a číst nic než jednostranná líčení, navíc plná polopravd a lží. Žádáme, aby o posledních sedmdesáti letech našeho vývoje, zejména pak o roce 1968 a o "normalizaci", mohly být uveřejňovány i články, studie a knihy těch politologů, historiků a pamětníků, kteří zastávají názory odlišné od dnešní oficiální ideologie.

8. Blíží se 70. výročí vzniku našeho státu. Dne 28. října 1918 vyšel pražský lid do ulic a Národní výbor - představitel české politiky - vyhlásil samostatný československý stát. Dne 30. října se martinskou deklarací přihlásila k čs. státu slovenská Národní rada. Od té doby byl 28. říjen státním svátkem, nacističtí okupanti jeho oslavy zakázali, po válce byl obnoven. A je ostudou "normalizační" politiky, že v 70. letech tento den jako státní svátek zrušila. Věříme, že vyjadřujeme pocity zdrcující většiny českého a slovenského národa, když žádáme, aby 28. říjen byl při 70. vzniku republiky znovu prohlášen státním svátkem.

Jmé přesvědčení, že existují vysoce reálné důvody, aby politické vedení tyto požadavky splnilo.

Charta 77 není hnutí s jednotným politickým programem. Je pouze společenstvím lidí, jež usilují o dodržování občanských, lidských a sociálních práv, jak je formulovaly mezinárodní pakty o těchto právech, které ČSSR podepsala a které jsou součástí jejího právního řádu.

Charta 77 již při svém vzniku nabídla představitelům státní moci dialog. Za více než 11 let naší existence k němu nedošlo - rozhodně ne v přímé, důstojné a otevřené formě. Dnešní situace se však v mezinárodních i vnitřních souvislostech výrazně liší od stavu před 11 lety. Společenská krize nabyla takové podoby, že je dnes více než kdykoliv dříve zapotřebí, aby politické orgány vstoupily v dialog s těmi občany, kteří jsou s to tlumočit mínění velké části našeho lidu, která zatím mlčí. Charta 77 je k tomuto dialogu nadále ochotna.

8.9.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Dokument Charty 77/45/88 Československo 88

Letos si Československo připomnělo zaokrouhlená výročí několika důležitých mezníků svých moderních dějin. Společným jmenovatelem těchto československých událostí je, že nikdy nebyly ryze československé, ale vždy představovaly záro-

veň významné body v dějinách celé Evropy. A vždy zároveň souvisely s tématem, které nás všechny společně zajímá, totiž s tématem demokracie, lidských práv a míru a jejich vzájemné podmíněnosti. Proto jsme se rozhodli uspořádat ve dnech 11. - 13. listopadu v Praze sympozium ČESKOSLOVENSKO 88, které by se souhrnně zamyslelo nad širším kontextem připomínaných událostí a nad tím, jaká poučení z takové úvahy vyplývají pro přítomnost. Na toto sympozium zveme domácí i zahraniční politology, historiky a kulturní osobnosti, o nichž víme, že se touto tematikou zabývají nebo že k ní mají hlubší osobní vztah.

5.9.1988

Stanislav Devátý, Miloš Hájek, Bohumír Janát, mluvčí Charty 77; Emanuel Mandler, Demokratická iniciativa; Karel Šrp, Jazzová sekce; Luboš Vydra, Nezávislé mírové sdružení; Petr Bartoš, Společenství přátel USA; Václav Havel, předseda přípravného výboru.

*

Dne 9.9.1988 vydal přípravný výbor sympozia ČESKOSLOVENSKO 88 prohlášení, podepsané V. Havlem, v němž se uvádí, že "tématem sympozia je uplynulých 70 let československého státu, zejména některých mezníků v jeho historickém vývoji, a to: 1918, 1938, 1948, 1968." Sympozium by mělo být příležitostí k setkání domácích i zahraničních účastníků ze Západu i Východu. Pozvány jsou i některé oficiální československé instituce. (...)

Příprava sympozia se děje zcela otevřeně. Doufáme v rozumný postoj a postup československých úřadů," uvádí se v prohlášení.

*

Dokument Charty 77/46/88 Recidiva stalinské justice

V úterý dne 30.8.1988 potvrdil Nejvyšší soud SSR v Bratislavě rozsudek čtyř let vězení nad slovenským náboženským aktivistou Ivanem Polanským. Skutkovou podstatu trestného činu podvracení republiky měl Ivan Polanský naplnit tím, že - jak je to vyjádřeno v oficiálním policejně soudním žargonu - sepsal a rozmnožoval nelegální písemnosti. Ve skutečnosti však jeho činnost spočívala v tom, že tvořivým způsobem usiloval o svobodný pohyb názorů, myšlenek a informací.

Charta 77 spatřuje v celém řízení proti Ivanu Polanskému politický proces par excellence. S plnou rozhodností odsuzujeme tento projev justiční zvrátě a vidíme v něm varovný signál, jenž svědčí o tendenci současného politického vedení udržovat stav úpadku právní, politické a společenské kultury v naší zemi. Nedisponujeme institucionální autoritou vyšetřovatelů, prokurátorů a soudců, kteří inspirováni užce sebezáchovnými zájmy některých politiků mohou posílat do vězení lidi pro elementární lidské projevy, jakými jsou myšlení, řeč a zájmová orientace na společenství bližních. O to větší je však náš nárok na odsudek nelidskosti v jednání státních orgánů, jejichž automatickým smyslem a posláním je garantovat humánní stav a rozvoj jedince a společnosti. Od tohoto požadavku nelze a není kam ustoupit.

Charta 77 původně definovala svou podstatu a v průběhu své existence nepřestala chápat svou identitu jako volné, neformální, různorodé a otevřené společenství, sjednocené na principu osobně mravním. Motivován osobně mravním principem jednal i Ivan Polanský a tím, že se snažil oživit svobodný pohyb myšlenek, názorů a informací, tedy rozvíjet proces, který je pro nás v obecném ohledu tou nejspolehlivější zárukou a perspektivou, konal činnost společensky vysoce prospěšnou. S jeho názory a stanovisky může zajisté kdokoliv souhlasit i nesusouhlasit, avšak vždy zde musí platit zásada civilizovaného státu, kterou formuloval jeden z tvůrců francouzského osvícenství: třebaže rozhodně nesusouhlasím s vaším názorem, svůj život bych položil za vaše právo jej vyslovit.

Posílat lidi do vězení za ústní či písemné vyjádření myšlenky, názoru a přesvědčení je činem barbarickým, svědčícím o základní nedůvěře k člověku a lidské společnosti, o vztahu strachu a pohrdání vůči nim. K vykonavatelům takového justice nelze mít nenávisť, ale spíše, jak to vyjádřila paní Ida Polanská, lítost, neboť semí odsuzují člověka ve vlastní osobě, kterýžto akt pak už žádná vnější

spravedlnost nemůže rehabilitovat. Naší lidskou a občanskou povinností však je udělat vše pro to, aby hráz vůči protispolečenskému a anticivilizačnímu jednání byla udržena a zpevněna. Vždyť stalinismus, v němž je právem spatřován jeden z nejvyhrcořenějších ostnů zla nejen tohoto století, z velké části spočíval na udržování a prohlubování vzájemné lhostejnosti lidí, na nevšímavosti člověka vůči osudu bližního, na přetváření lidské společnosti v ustrašenou masu izolovaných jedinců.

A právě politické procesy byly a dosud nás, jak vidno, jsou nástrojem šíření strachu a pobídkou k rezignaci, v níž končí právní stav a zaniká zákonitost. Proto žádáme všechny, jež spojuje solidarita civilizovaných lidí, aby nezapomněli, že Ivan Polanský je ve vězení.

6.9.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Dokument Charty 77/47/88 Setkání s Edwardem L. Rownym

Zvláštní poradce prezidenta a ministra zahraničí USA pro otázky odzbrojení Edward L. Rowny spolu s členy svého doprovodu se sešel dne 7.9.1988 s představiteli Charty 77 a zástupci nezávislých iniciativ. Setkání se zúčastnili mluvčí Charty 77 Stanislav Devátý a Bohumír Janát, dále signatáři Jiří Dienstbier, Václav Havel, Václav Malý, Vladimír Mlynář a Martin Palouš. Za Demokratickou iniciativu byl přítomen Emanuel Mandler.

V úvodu velvyslanec Rowny vysvětlil stanovisko vlády USA k otázkám odzbrojení a lidských práv. Zdůraznil myšlenku, že příčinou nedůvěry mezi státy není samotný fakt zbrojení, nýbrž právě vzájemná nedůvěra je příčinou dnešního přezbrojeného světa. S touto myšlenkou byl vysloven zásadní souhlas a představitelé Charty 77 a VONS v této souvislosti informovali americkou stranu o konkrétních případech porušování lidských práv v Československu. Hovořilo se o případech nespravedlivého odsouzení Ivana Polanského, Jaroslava Popelky a Vladana Kočího. Rovněž se mluvilo o důsledcích vojenské agrese proti Československu před dvaceti lety. Jednání byl přítomen velvyslanec USA Julian M. Niemczyk s dalšími členy amerického zastupitelství.

Praha 7.9.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Dopis Charty 77 litevským obhájcem lidských práv

Algimantas Andreikā
Petras Cidzikas

Praha 1.9.1988

Draží přátelé!

K našim rukám se dostalo prohlášení datované 18.8.1988 ve Vilniusu, v němž oznamujete začátek veřejné protěstní hladovky na podporu dvanácti litevských politických vězňů a ve kterém vyzýváte k solidaritě všechny lidi dobré vůle.

S pozorností a účastí sledujeme poslední dny nejen na Litvě, ale i v ostatních pobaltských republikách. Vaše úsilí o vyřešení všech za léta nahromaděných problémů a o nápravu všech křivd a nespravedlností je nám blízké také proto, že my sami v Československu máme nemálo zkušeností s politickými persekucemi a porušování lidských práv, a to nejen v dobách stalinismu, nýbrž i zcela nedávno, ba přímo dnes.

Charta 77 je společenstvím občanů, které už po více než jedno desetiletí spojuje vůle zasazovat se o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i kdekoli na světě. Vítáme proto zprávu o osvobození kněze Alfonse Švarinskase, jednoho ze zakladatelů "Litevského výboru na obranu náboženské svobody", přestože jeho

propuštění bylo podmíněno příslibem vystěhovat se na Západ. Vítáme i další pozitivní kroky učiněné za poslední dobu ve vaší zemi, počínaje obnovou původní národní symboliky a konče zveřejňováním dříve záměrně utajovaných historických dokumentů.

Zároveň však víme, že přetrvávající existence politických vězňů a dalších perzekucí je v rozporu s proklamovaným úsilím litevského vedení o skutečnou demokratizaci života ve vaší zemi. Považujte tedy náš dopis za alespoň skromné vyjádření solidarity s vaší hladovkou a spravedlivým zápasem za propuštění všech politických vězňů na Litvě.

S pozdravem

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Na vědomí: Velvyslanectví SSSR
tiskové agentury

*

Dopis Algimantase Andreiky a Petrase Gidzikase:

Všichni lidé dobré vůle!

Vilnius 18.8.1988

Dnes potřebujeme lidskost a lásku k bližnímu. Mnoho se hovoří o stalinismu a jeho projevech na Litvě, v SSSR i po celém světě. Avšak skutečnost, že litevští političtí vězni - oběti stalinismu a let stagnace - jsou i dnes mučeni, posíláni do táborů, vyhnanství a do psychiatrických léčeben, nás vede k pochybnostem, že se litevská vláda skutečně snaží o dosažení lepšího života pro nás všechny...

Nezostuzujte proto Litvu před celým civilizovaným světem a propusťte na svobodu všechny následující oběti let stagnace. Jsou to:

Cinčautas Iešmantas, Balis Gajauskas, Viktoras Petkus, Sigitas Tamkevičius, Valdemaras Karaliūnas, Boleslavas Lisūnas, Jonas Pakuckas, Petras Gražulis, Gintaras Tarasevičius, Mečislavas Tarasevičius, Ričardas Andriauskas a Vytautas Naudžiūnas.

Dne 17.srpna v 19 hod, jsme začali držet protestní hladovku za propuštění politických vězňů. Očekáváme všemožnou pomoc v našem spravedlivém zápase od všech lidí dobré vůle.

S úctou Algimantas Andreikā
Petras Gidzikas

*

(K hladovějícím se do 25.8.připojily další 4 osoby - mimo jiné 1 Rus, 1 Žid a 1 Armén -, kteří společně, dnem i nocí, protestují veřejně na hlavním náměstí ve Vilniusu proti pokračujícím politickým perzekucím na Litvě i v celém SSSR)

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, členu Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.713.

Sdělení č.787 (Vladan Kočí odsouzen pro odpírání vojenské služby)

Dne 24.srpna 1988 se u obvodového vojenského soudu v Praze konalo hlavní líčení v trestní věci proti Vladanovi Kočímu, nar.7.srpna 1963 v Prešově, ženatému, otci jednoho dítěte, violoncellistovi Komorní opery v Praze, žalovanému pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst.1 tr.z. Senátní předseda kpt.dr.Verner, žalobcem byl prokurátor upor.dr.Fenyk. Obhájcem obžalovaného byl JUDr.Otakar Motejl. Vladan Kočí odmítl nastoupit základní vojenskou službu z důvodů morálních a náboženských. Dne 4.srpna 1988 bylo proti němu zahájeno trestní stíhání a od té doby je ve vazbě ve vojenské části věznice Praha-Pankrác. Z jeho řeči před soudem byla patrna upřímnost jeho přesvědčení.

Prokurátor navrhl trest při dolní hranici trestní sazby, kterou zákon stanoví od jednoho roku do pěti let. Obhájce zdůraznil ve své závěrečné řeči skutečnost, že Vladana Kočího přivedla k jeho rozhodnutí ryzí zodpovědnost. Ta mu nedovolila podepsat vojenskou přísahu a tím se lživě zavázat k něčemu, co jako křesťan nemůže splnit. Obhájce se ve své řeči rovněž zmínil o tom, že právní řád by měl vzít v úvahu existenci lidí, kteří odpírají vojenskou službu z důvodů svědomí.

Obvodový vojenský soud odsoudil Vladana Kočího k patnácti měsícům nepodmíněného trestu odnětí svobody se zařazením do I.NVS. Vladan Kočí a jeho obhájce se k rozsudku nevyjádřili, takže mají možnost se odvolat k vyššímu vojenskému soudu. Vladan Kočí zůstává nadále ve vazbě.

V Praze dne 24.srpna 1988

*

Sdělení č.789 (Odvolací řízení s Ivanem Polanským)

Před senátem nejvyššího soudu SSR v Bratislavě (v Justičním paláci) má pokračovat dne 30.srpna od 8.30 hod. veřejné zasedání odvolacího řízení v trestní věci I.Polanského. Zasedání má být v soudní síni v 2.patře č.dveří 218. Nejvyšší soud SSR má rozhodnout o odvolání obžalovaného proti rozsudku krajského soudu v Banské Bystrici ze dne 17.června 1988, jímž byl Ivan Polanský odsouzen ke čtyřem letům odnětí svobody za rozmnožování a rozšiřování samizdatové, převážně náboženské literatury. Ivan Polanský bude k veřejnému zasedání předveden z vazby, v níž je od listopadu 1987.

V Praze dne 24.srpna 1988

*

Sdělení č.790 (Zásah příslušníků SNB proti Františku Stárkovi)

Dne 8.srpna 1988 byli kolem 13.hodiny na silnici u Rychnova nad Kněžnou příslušníci SNB zadrženi František Stárek, signatář Charty 77, aktivista undergroundu, se svou přítelkyní Ivou Vojtkovou. Vozidlo, kterým jeli, bylo podrobeno prohlídce, při níž příslušníci SNB zabavili 17 kusů Vokna č.14 a básně ěgona Bondyho z padesátých let. Na OO VB Rychnov nad Kněžnou byli oba zadrženi vyslýcháni a po další, důkladnější prohlídce vozidla, jím byly zabaveny další tiskoviny, např.různé výtisky Informací o Chartě 77, Švédectví, Voknoviny, Bulletin československo-polské solidarity ap. a tři kazety s Videomagazínem Vokna. V odpoledních hodinách byli Iva Vojtková i František Stárek propuštěni. Odnětí věci bylo v protokolu zdůvodněno přestupkovým řízením (§ 6 přestupkového zákona); přestupku se měl František Stárek dopustit tím, že "měl v držení tiskoviny, které jsou tiskovým zákonem na území ČSSR zakázány distribuovat." Tiskový zákon (81/1986 Sb.) však nic takového nezakazuje. Celý postup orgánů VB byl protiprávní.

V Praze dne 30.8.1988

*

Sdělení č.791 (Rozsudek nad Ivanem Polanským potvrzen)

Dne 30.srpna 1988 se konalo před senátem nejvyššího soudu SSR v Bratislavě, jemuž předsedal JUDr.Toman, veřejné zasedání v tr.věci proti Ivanu Polanskému, dvaapadesátiletému technickému úředníkovi z Dubnice nad Váhom, který byl odsouzen rozsudkem krajského soudu v Banské Bystrici ze dne 17.6.1988 pro trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst.1,2 a) tr.zákona k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let se zařazením do I.NVS. Proti tomuto rozsudku se odvolal jak obžalovaný, který se domáhal zproštění viny, tak prokurátor, který požadoval, aby nejvyšší soud rozšířil výrok o vině i o písm.b) 1.odst. citovaného zákonného ustanovení - podvratná činnost ve spojení s cizí mocností (zahraniční rozhlasové stanice). Nejvyšší soud obě odvolání zamítl a potvrdil původní rozsudek.

Průběh veřejného zasedání byl provázen silnými policejními opatřeními. I v předvečer soudního řízení byli na dobu konání soudního zasedání předvoláni biskup Ján Korec, RNDr.Vladimír Jukl, RNDr.František Mikloško a JUDr.Ján Čarnogurský. Asi padesát přátel obžalovaného nebylo vpuštěno do soudní síně o patro

níže. Během veřejného zasedání se modlili. Do soudní síně nebyli vpuštěni ani všichni nejbližší příbuzní obžalovaného; zato byla zcela zaplněna tzv. organizovanou veřejností.

Jak jsme již v minulých sděleních (č. 706, 748, 767, 773, 777 a 789) zdůrazňovali, jde v daném případě o jedno z nejhrubších porušení ústavních práv a svobod občanů, zvláště pak svobody náboženské a svobody slova. Tímto mimořádně tvrdým zásahem proti aktivistovi katolického samizdatu státní moc očividně sleduje zastrašení slovenských katolíků, kteří se v poslední době stále více aktivizují.

V Praze dne 30. srpna 1988

*

Sdělení č. 792 (Trestní stíhání Jana Klementa)

Při pokojné manifestaci na Václavském náměstí dne 21. srpna 1988 byl zadržen Jan Klement, nar. 25. března 1968, student Vysoké školy zemědělské v Brně, bytem Lomnice u Tišnova, ul. 9. května 194. V cele předběžného zadržení strávil čtyři dny a během zadržení byl obviněn ze spáchání trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. z., jehož se měl dopustit tím, že vůči příslušníkům VB, kteří ho legitimovali, údajně použil výrazů "fašisté" a "krysy". Bližší podrobnosti nám zatím nejsou známy. Jan Klement je soudně stíhán na svobodě.

V Praze dne 30. 8. 1988

*

Sdělení č. 793 (Trestní stíhání Tomáše Dvořáka a JUDr. Hany Marvanové)

Dne 26. srpna 1988 zahájil pplk. Trkovský, vyšetřovatel správy vyšetřování StB, trestní stíhání Tomáše Dvořáka, nar. 3. července 1965, pomocného technika np. Kovoprojekta Praha, bytem U železné lávky 6, Praha 1 a JUDr. Hany Marvanové, nar. 26. listopadu, právničky OPBH 2, bytem Vrchlického 96, Praha 5, pro trestný čin vytržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zákona. Oba obvinění se měli tohoto trestného činu dopustit tím, že "dne 21. srpna 1988 v odpoledních hodinách v blízkosti sochy sv. Václava v Praze 1 na Václavském náměstí veřejně vystoupili s verbálními projevy, které způsobily sročení většího počtu osob, přičemž došlo k hrubému narušení veřejného pořádku, aniž by předem o svém záměru informovali orgán příslušného územního národního výboru." V usnesení se uvádí, že "výše stanovené skutečnosti jsou dokumentovány videorekordérovým záznamem se zvukem a dalším dokumentačním materiálem".

Uvedené jednání obviněných nelze kvalifikovat jako trestný čin vytržnictví, protože pouze realizovali své ústavní právo na svobodu projevu, a také proto, že se jim zcela nepodloženě podsouvá úmyslné vyvolání "sročení většího počtu osob". Zcela kuriózní je, že v tomto trestním řízení je jako důkazní prostředek použit videorekordérový záznam.

V Praze dne 30. 8. 1988

*

Sdělení č. 794 (Hlavní líčení v trestní věci proti Jaroslavu Popelkovi)

Dne 2. září 1988 v osm hodin má začít v místnosti č. dveří 45 u městského soudu v Brně, Rooseveltova 16, hlavní líčení v trestní věci proti Jaroslavu Popelkovi. Jak jsme již oznámili (viz naše sdělení č. 779), je Slávek Popelka, dvatřicetiletý mistr odborného výcviku z Brna, trestně stíhán pro tr. čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákona, jehož se měl dopustit rozšiřováním letáků, které podepsal svým jménem, a v nichž vyzýval ke skutečné přestavbě společnosti, odvolával se na M. Gorbačova, vyslovoval se pro odchod nejvyšších funkcionářů z politické scény a vyzýval své spoluobčany k nenásilným manifestacím. Tyto letáky rozdával v Brně na České ulici, kde byl 14. dubna 1988 zadržen a vězněn ve vazbě do 30. května 1988. Dne 17. června 1988 byl znovu zadržen při rozdávání letáků podobného obsahu na České ulici a od té doby je ve vazbě. Bude-li uznán vinným, hrozí mu trest od jednoho roku do pěti let.

V Praze dne 1. září 1988

*

Sdělení č.795 (Jaroslav Popelka odsouzen)

Městský soud v Brně, jehož senátu předsedala Marie Maříková, uznal v hlavním líčení konaném dne 2.9.1988 Jaroslava Popelku, 32-letého mistra odborného výcviku z Brna, vinným spácháním trestného činu pobuřování a odsoudil ho k osmi měsícům nepodmíněně se zařazením do I.NVS a dále k trestu propadnutí věci.

Jak jsme již oznámili (viz naše sdělení č.779 a 794), byl Jaroslav Popelka obviněn z tr.činu pobuřování podle § 100 odst.1 a) a 3 a) tr.zákona proto, že na České ulici v Brně dne 14.4.1988 a potom znovu dne 17.6.1988 tedy už jako obviněný a po propuštění z vazby, rozdával letáky podepsané jeho jménem, v nichž vyzýval ke skutečným reformám; v letáčkách se odvolával na M.Gorbačova a jeho reformní úsilí, domáhal se demokratizace Národní fronty a odchodu nejvyšších funkcionářů z politické scény; vybízel spolubčany k pokojným manifestacím. Při zadržení mu byly zabaveny transparenty, s nimiž chtěl manifestovat, mezi nimi i portrét M.Gorbačova. Na tyto předměty se nyní vztahuje trest propadnutí věci.

Prokurátorka Marie Mašková navrhovala podmíněný trest při spodní hranici zákonné sazby. Obhájce poukázal na to, že Jaroslav Popelka nespochybňoval stávající politický systém a vedoucí úlohu KSČ. Že žádal jen jeho demokratizaci. Jaroslav Popelka prohlásil, že pokud bude propuštěn na svobodu, bude dále pokračovat ve svých protestech, nabož to považuje za společensky žádoucí. Bude-li odsouzen, zahájí hladovku, kterou skončí, až vedení strany a státu odejde z politického života a uvolní místo lidem, kteří nejsou zdiskreditováni dosavadní politikou.

Soud posoudil skutek, jehož se Jaroslav Popelka dopustil, odlišně od obžaloby, a to sice jako tr.čin pobuřování, avšak pouze podle odst.1 a) § 100 tr.zákona a v zákonné sazbě tohoto ustanovení (od 6 měsíců do tří let) vyměřil trest osmiměsíční, ale na rozdíl od návrhu prokurátorky nepodmíněný.

Jaroslav Popelka i prokurátorka podali proti rozsudku odvolání. Žádost J.Popelky o propuštění z vazby soud zamítl.

Rozsudek nad Jaroslavem Popelkou, jakož i celé trestní stíhání proti němu, považujeme za vážné porušení práva na svobodu projevu. Je navíc zřejmé, že svými postoji a jednáním nenaplnil nezbytnou subjektivní podmínku trestného činu pobuřování, a to nepřátelský vztah ke společenskému a státnímu zřízení.

V Praze 6.9.1988

*

Pozn.red.:

Podle dodatečné zprávy Jaroslav Popelka dne 2.9.1988 hladovku skutečně zahájil.

*

Sdělení č.796 (Veřejné zasedání ve věci Augustína Navrátila)

Vyšetřovatel okresní prokuratury v Kroměříži JUDr. Jaroslav Vavřík oznámil při výslechu dne 9.8.1988 Augustinu Navrátilovi, signatěři Charty 77 a autorovi 31bodové petice za odluku katolické církve od státu a náboženské svobody, změnu právní kvalifikace jeho jednání, za něž je trestně stíhán. Augustín Navrátil byl t/mž vyšetřovatelem obviněn dne 4.3.1988 z trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154/2 tr.z., kterého se měl dopustit tím, že se ohradil proti pomlouvačnému článku tajemnice CV ČSL v Kroměříži Jarmily Bršlicové označeném okresní prokurátura (viz sdělení č.732). JUDr.Vavřík nyní kvalifikuje tento skutek jako tr.čin pomluvy podle § 206/c tr.z., jehož trestní sazba je až 1 rok odnětí svobody. Zároveň JUDr.Vavřík oznámil, že nařídí další psychiatrické vyšetření obviněného.

V souvislosti s tr.řízením z r.1986, v němž byla A.Navrátilovi určena psychiatrická léčba, vydali dne 27.7.1988 soudní znalci z oboru psychiatrie z Olomouce MUDr.Marta Tichá,CSc. a docent MUDr.Bogdan Buzek,CSc. znalecký posudek, jímž diagnostikují údajnou duševní poruchu A.Navrátila jako paranoii kverulans. Tato choroba údajně ovlivňuje jeho jednání, do kterého náleží především jeho písemná produkce. Je zarážející, že se odborníci poddělili nátlaku policejních orgánů a kvalifikují jednání postiženého, který legálně využívá ústavních práv, jako chorobné konání.

Dne 13.9.1988 ve 13 hod. se má v budově okr.soudu v Kroměříži, odd.3, č.ovaří

14., 2. patro, konat veřejné zasedání. Senát okresního soudu bude za předsednictví JUDr. Jindřicha Urbánka projednávat návrh na přeměnu ambulantní psychiatrické léčby na ústavní. Augustinovi Navrátilovi hrozí dlouhodobý pobyt v psychiatrické léčebně, kde může být navíc nekontrolovatelně ovlivňován dávkováním neadekvátních léků. Účel jednání policejních a soudních orgánů je očividný. Diskreditovat pod záminkou smyšlené diagnózy nepohodlného občana, izolovat ho a znemožnit mu jakoukoli občanskou a náboženskou aktivitu.

Praha 6.9.1988

*

Sdělení č. 797 (Trestní postih proti účastníkům manifestace z 21. srpna 1988)

Ve sděleních č. 788 (bylo vydáno jako společný dokument s Chartou 77), č. 792 a 793 jsme již informovali o brutálním zacházení s účastníky mnohatisícové manifestace ze dne 21.8.1988 v Praze a o některých případech trestního stíhání pro účast na ní. K dnešnímu dni je podle našich zjištění stav trestních postihů následující:

V trestním stíhání ve věci trestného činu pobuřování podle § 100 tr. zákona, který měl být spáchán výrobou a rozšiřováním letáků anonymní skupiny Českých dětí, nebylo vzneseno obvinění proti konkrétní osobě. Jak známo, České děti ve svém letáku vyzývaly k manifestaci dne 21. srpna na Václavském náměstí. V rámci tohoto trestního stíhání byly však dne 17.8.1988 provedeny domovní prohlídky, a to ve dvou bytech, v nichž bydlela resp. byla hlášena Lucie Váchová (viz sdělení č. 788) a v domku manželů Františka a Olgy Hochmanových, v Hošťálkově ulici č. 13 nouz. v Praze 6-Břevnově. V rozporu se zákonem byla tato domovní prohlídka provedena, aniž bylo dospělému členu domácnosti umožněno, aby byl přítomen. Případný argument, že Olga Hochmanová z domku, obklíčeného orgány SBN, nepozorovaně odešla, neobstojí, protože ji příslušníci SBN neupozornili, že mají v úmyslu prohlídku vykonat. Zákon byl porušen i v tom, že Františku Hochmanovi, který byl 2.9. stejně jako předtím Lucie Váchová v této věci vyslýchán jako svědek, nebylo doručeno usnesení s příkazem k domovní prohlídce, ačkoliv zákon stanoví, že musí být bezpodmínečně doručen nejpozději do 48 hodin. Při domovní prohlídce, kterou prováděli mj. npor. Pavlíček, por. Staněk a kpt. Fábera a která trvala údajně od 20 hod. do 23,15 hod., bylo odňato rozmnožovací zařízení s počítačem listů, dva knihařské lisy, řezačka na papír, materiály k výrobě nezávislého časopisu Revolver Revue, exilové časopisy, samizdаты, magnetofonové kazety včetně nepoužitých v originálním balení, korespondence atd.; většina odňatých věcí je takové povahy, že jejich souvislost s letákem Českých dětí je vyloučena. Komise ONV, která domek manželů Hochmanových dne 1.9. navštívila, rozhodla o jeho demolici - nouzová stavba je v asanačním pásmu.

Dále pokračuje trestní stíhání 18-letého zedníka Stanislava Pence a dalších dvou mladíků, kteří si napřejí, abychom o nich referovali, a to pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 c) tr. zákona, jehož se měli dopustit rozšiřováním letáku Nezávislého mírového sdružení - iniciativy za demilitarizaci společnosti (dále NMS), vyzývajícím k rozptýlené manifestaci dne 21.8.1988. Hrozí jim trest od šesti měsíců do tří let.

Pro trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. zákona jsou stíháni dva studenti, a to Jan Klement z bručenské Vysoké školy zemědělské (viz sdělení č. 792) a Tomáš Hájek, nar. 13.8.1964, bytem Blanická 12, Praha 2, student přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. V usnesení vyšetřovatele prokuratury JUDr. Františka Nováka, který je trestně stíhán, se uvádí, že "dne 21.8.1988 kolem 43,45 hod. v Praze i na Václavském náměstí při zákroku hlídky VB reagovali na výzvu k předložení občanských příkazů urážlivými výroky na adresu příslušníků VB". Skutečnost je však taková, že oba byli legitimováni až na okraji av. Václava příslušníky VB násilně odvláčen Jiří Štancl z Litvle.

V trestní věci proti JUDr. Haně Marvanové a Tomáši Dvořákovi, kteří jsou oba aktivisty NMS obviněnými z trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1

tr.zákona (viz sdělení č.793), bylo stanoveno na 15.září 1988 seznámení s výsledky vyšetřování.

Pracovně-právní důsledky své účasti na manifestaci a následného 48hodinového zajištění na Ruzyni pocítil František Kadlec z Chrástu u Chrudimě: podnik Tesla Pardubice, kde pracuje jako dělník, mu strhl dva dny, během nichž byl vězněn, z dovolené a přeřadil ho ze Sezemic do Pardubic s odůvodněním, že nadále nemůže pracovat tam, kde by mohl přijít do styku se státním tajemstvím.

Mezi 2. a 7.zářím bylo nejméně šesti občanům oznámeno, že jsou podezřelí z přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 písm.a) zákona o přečinech (č.150/69 Sb.). Skutkovou podstatu tohoto přečinu měli naplnit účastí na manifestaci 21.8.1988. David Němec, signatář Charty 77, nar.29.5.1961, bytem Ječná 7, Praha 2, topič, měl skandovat hesla "Svobodu", "Demokracii", "Rusové domů", "Fizlové domů" (toto heslo se však podle svědectví přítomných vůbec neprovolávalo). Oliver Polakovič, nar.12.10.1960, zámečník OPBH Praha 2, bytem Truhlářská 14, Praha 1, pocházející z okresu Trnava, který byl po manifestaci 48 hodin vězněn, měl podle usnesení nést čs.prapor. Člen NMS Radek Zeman, nar.8.6.1963, bytem Bělohorská 136, Praha 6, měl být jeden z iniciátorů manifestace a průvodu Prahou. Člen NMS Ondřej Černý, nar.23.8.1966, bytem Filipova 2019, 149 00 Praha 4-Chodov, se měl podílet na podpisové akci u sochy sv.Václava a v průvodu vykřikovat hesla, mj. "Vy nejste Češi". Karel Šrp, předseda JS, nar.18.1.1938, bytem Vostrovská 42, Praha 6, měl rovněž v průvodu vykřikovat uvedená hesla. Signatář Charty 77 a člen NMS Jiří Pavlíček, nar.19.11.1945, bytem Pivovar 2888, Mělník, nemocniční zřízenec, měl jít v čele průvodu a vykřikovat různá hesla, mj. "Češi, pojďte s námi!". Jiří Pavlíček byl navíc po 21.srpnu třikrát vyslýchán příslušníky StB (za přítomnosti npor.Knoblocha z OO StB v Mělníce). Příslušníci StB se k němu chovali v rozporu se zákonem o SNB - vyhrožovali mu uvězněním a fyzickým násilím, neemigruje-li nebo nezruší-li své členství v NMS a neukončí-li v něm činnost a dokonce mu hrozili, že mu bude odejmuta jeho sedmiletá dcera Adéla, o níž pečuje na základě soudního rozhodnutí, a že bude svěřena do ústavní výchovy nebo na převýchovu do jiné rodiny. Při posledním výslechu mu protiprávně snali otisky prstů a přinutili ho k napsání textu pro grafologickou zkoušku; zastrašovali ho tím, že se postarají, aby se stal zase alkoholikem. (J.Pavlíček prodělal v minulosti protialkoholní léčbu a čtvrtý rok úspěšně abstínuje.)

Uvedeným šesti občanům, podezřelým z přečinu proti veřejnému pořádku, hrozí trest odnětí svobody do tří měsíců nebo peněžitý trest do 5000,- Kčs. Objašňování přečinu nesmí být podle zákona delší než jeden měsíc, poté se budou odpovídat před samosoudcem na základě návrhu prokurátora na potrestání. Hlavní líčení může být za určitých předpokladů nahrazeno trestním příkazem s výměrou trestu do dvou měsíců nebo peněžitým trestem do 5000,- Kčs.

Je pravděpodobné, že ve stejném právním postavení jako uvedených šest občanů jsou i další. Vyzýváme všechny postižené, aby poskytli potřebné informace některému z členů VOMS nebo prostřednictvím jejich přátel z okruhu Charty 77.

Zvláštní policejní represi jsou při těchto následných trestních sankcích vystaveni členové Nezávislého mírového sdružení. Z třinácti postižených je pět členů NMS a další tři jsou stíháni za rozšiřování letáku NMS. Na členy tohoto sdružení je činěn nátlak, aby v něm přestali působit. Státní bezpečnost vychází přitom ze skutečnosti, že mnohatisícová manifestace vyrostla z poměrně malého hloučku u sochy sv.Václava, kde se při diskusi, trvající celé odpoledne, nejvíce projevovali právě členové NMS.

Dodatečně jsme se dozvěděli rovněž o četných případech brutálního násilí proti manifestujícím, zvláště v závěru manifestace. Podle hodnověrných svědectví byli ve věznici v Praze-Ruzyni po manifestaci zadržováni i občané NDR a jeden sovětský občan ruské národnosti. Podle dalšího svědectví dva mladíci, kteří hodili poblíž Staroměstského náměstí lahve směrem k příslušníkům VB, nasedli krátce na to do vozu Veřejné bezpečnosti, a to způsobem, který svědčil o tom, že patří k SNB. (O tomto incidentu se na tiskové konferenci 23.8. zmínil vládní mluvčí Pavel, neuvedl však, že jeho původci byli agenti-provokatéři.)

Všech třináct uvedených občanů, kteří jsou trestně stíháni resp. v jejich věci se koná objasňování přečinu, je na svobodě. Jejich trestní postih považujeme za nespravedlivý a nezákonný, neboť je odůvodňován narušováním veřejného pořádku. Ve skutečnosti to jsou státní orgány, které porušují právo tím, že upírají a znemožňují pokojné shromažďování a svobodné projevy. Jediným naruшитelem veřejného pořádku při manifestaci 21. srpna byly policejní síly; jejich příslušníci se dopustili trestných činů proti životu a zdraví, proti svobodě a trestných činů veřejných činitelů.

V Praze 9.9.1988

Prohlášení ze dne 21. srpna 1988

Dne 21. srpna jsme se sešli na Václavském náměstí v Praze a ve svobodné diskusi na prostranství před sochou svatého Václava jsme vznesli tyto požadavky:

- odchod sovětských vojsk z našeho území;
- odsouzení vojenské intervence států Varšavské smlouvy v r. 1968 jako porušení norem mezinárodního práva;
- pravdivé přehodnocení roku 1968 a tzv. normalizace;
- vyhlášení svobodných demokratických voleb s možností nezávislé kandidatury;
- svobodu sdělovacích prostředků a zrušení cenzury;
- dodržování základních lidských práv v souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech;
- propuštění všech politických vězňů a rehabilitace těch, kteří byli za své politické a náboženské přesvědčení perzekuováni;
- umožnění činnosti nezávislých iniciativ a možnost jejich veřejného působení;
- zveřejnění tohoto prohlášení v hromadných sdělovacích prostředcích.

V Praze dne 21.8.1988

Toto prohlášení zasíláme prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR, generálnímu tajemníku ÚV KSČ, vládě ČSSR a tiskovým agenturám.

Poznámka k podpisovému archu: Podpisové archy zasílejte jen na adresu: dr. Gustáv Husák, prezident ČSSR, Praha - Hrad; informace o počtu podepsaných zasílejte na adresy (doporučeně): Simona Hradílková, Traubova 18, 613 00 Brno; Vít Zukal, Stříbrná 7, 757 01 Valašské Meziříčí.

Eva Kantůrková: Američanka v Praze

Zvali jsme Deboru na červenec; odepsala, že přijede v týden před dvacátým prvním srpnem. Přijela americky bezprostřední, zvědavá a vnímavá mladá žena, vynasnažili jsme se jí přiblížit, z čeho pocházíme a v čem žijeme. U stříbrné rakve vyslechla příběh dvou Janů, pravého z Pomuku a legendárního Nepomuckého. ukázali jsme jí okno ve Vítu, kde starý pan Mucha nechal ve skle zobrazit syna Jiřího, z Vladislavského sálu mohla vidět americkou vlajku, že nářků sice obsadil plakátovací podnik, ale před můstkem kdosi čerstvě nakreslil Lennonovu hlavu, o Nové scéně řekla, že je nemístně umístěná, a oslnil ji dům U kamenného zvonu s kontrastem surrealistických děl skupiny RA. Čestou na Medkovu výstavu povinně shlédla soutok Labe s Vltavou a nejvíc žasla nad kostnicí u Mělníka. Šťastná Amerika, kterou protáhlo tak málo válek, v Čechách máme kostnici snad v každém okrese. Kulturní dílo Anežky Přemyslovny jí předvedl Václav Malý, kněz bez přiděleného kostela; skoro ji rozplakal ochranným křížkem na čelo a oslnil velkorysou tolerancí, a jakou jí provedl kostelem sv. Ignáce i Betlémskou kaplí. Vše bylo, jak má při návštěvě z Ameriky být; na večírku na svou počest nás však Debora přece zneklidnila svým prvním dojmem. Mezi starobylostí země, vysokou kulturností památek i umění a lidmi, kteří tu žijí, prý vnímá jakýsi pro ni nevysvětlitelný rozpor. Jako by ve vzduchu viselo něco velice, velice "crazy".

Vnímavý cizinec může vycítit něco, co my, žijící uvnitř poměrů, jasně nevnímáme, a ráno jsme Deboru odvezli do jižních Čech.

Prohlídla si Tábor a cestou mezi původně německými renesančními Slavonicemi, kde nám kustodka vyložila způsob popravy lámání kolem, a českou Třeboní, kde se Debora povinně vykoukala ve Světu, jsme minuli koncentračnický syndrom, tři řady ostnatých drátů lemujících naši západní hranici. V Písku přešla po nejstarším mostě v Čechách přes zlatonosnou Otavu, vyslechla výklad o keltských oppidech a zemi Bójů, našich praprapředků, a oslnil ji Krumlov; v Itálii, řekla, se mísí renesance s barokem, tady s gotikou. Při návratu do Prahy lilo jako z konve, dalo se předpokládat, že na Václavském náměstí se nic "crazy" neudálo.

21. srpna odešla Debora s dvěma mladými spisovateli na gotické umění do Jiřského kláštera, na dvě Zoubkovy sochy do Vojanových sadů, na vyšehradský hřbitov, kde ji nejvíc zaujal příběh Máchův a na Bertramku. Ještě po obědě vypadalo Václavské náměstí dost nevinně, mladíci připravení na diskusi i pražští zvědavci stáli spíš opodál, na trojúhelníku přímo pod Václavem sedělo pár cizinců. Zato policie v uniformách i bez nich tu bylo spolehlivé množství. Když mluvčí Charty 77 v jednu hodinu nepřišli, usoudili jsme s Tomášem Hradílkem a jeho zlínskými přáteli, že jsou zadrženi a položili jsme květiny k Václavovi sami. Přesně na tom místě, kam nám policisté už nedovolili vstoupit a kam jsme kolem jejich nohou podsouvali a přes jejich hlavy házeli květiny, 21. srpna 1968 v parném dni neviditelně hořely svíčky: ze sochy Václava tam spadl sestřelený patnáctiletý chlapec. Nad některými místy se rozprostírá, čemu starí Římané říkali genius loci; vědomí historických souvislostí i národní soudržnosti v tu mimořádnou chvíli prostoupilo celý semknutý zástup zpívající hymnu.

Deboru jsme večer vedli na Divadelní pouť na Střeleckém ostrově. "Bude legrace," slibovali jsme jí, "možná i maličko 'crazy'." "Bejvávalo, bejvávalo, bejvávalo," vítali herci zpěvem diváky u vchodu, Tylovi milenci z Kočvarovy společnosti se stále nemohli strefit do svých náručí, bratři Formanové začali výtečnou burlesku s maňásky - a pak jsme to uslyšeli. Zdola od vltavského břehu bylo na vyšším Smetanově nábřeží možné rozpoznat jen živý pohyb, že je to proud lidí si bylo možno domyslet z toho, co jsme slyšeli; průvod šel, hnál se, tlačel auty, zpomaloval, zrychloval, úžil se a sílil; a hlavně trval a trval. Někdo řekl, že takhle plné je i Václavské náměstí. Už nešlo vzít Deboru k tomu, co předpověděla; ostatně všechno obecnstvo utíkalo nahoru na most a ani principál Vašínka by se v tu chvíli všech harců nedopočítal.

U divadla most blokoval kordon policejních vozů, vylidněné tramvaje stály až pod Petřín. Z vyvýšenosti mostu jsme viděli ty stovky, tisíce možná hlaviček, křičících a rozlitých kolem Národního divadla až po ohyb Národní třídy. Těsně před kordonom někdo mával státní vlajkou. Samozřejmě, že nás tam nepustili. "Lidi, neblázněte, vraťte se, nemá to cenu." Rozšafné policejtské přemlouvání. Tak jsme se aspoň přidali, když u divadla začali zpívat hymnu. Skandování bylo prudké, rychlé. "Rusové domů, Rusové domů!" Sestoupilo by heslo z hlavy do úst, kdyby TASS den předtím nevydal svůj neomalený komentář? "Dubček! Dubček!" "Masaryk! Masaryk!" Oblouk vzklénutý od jednoho symbolu svobodného času ke druhému dosvědčil, že historické povědomí nelze potlačit. Ti demonstrující vyrostli a byli vychováni v tomto režimu, a odmítli ho vlastním pozitivním programem. "Chceme pravdu!" "Svo-bo-du! Svo-bo-du!" Byli tak pozitivní, že na cestě od sv. Václava k Janu Husovi a pod Národní divadlo neporazili jediný veřejný květináč. Zato má přítelkyně z okna viděla, jak na Staroměstském náměstí dva mladíci mrštili láhve od vína a pak se vrátili do policejního vozu. Brzy nás na mostě bylo na pobočku demonstrace u divadla. Policejními auty to houstlo. Policisté v uniformách byli většinou hodně mladí, stáli a koukali k zemi. Až na ně jeden začal řvát, "tak hergot, chlapi, proč jste tady, zasáhněte!" Vytlačila nás nás už zvláštní jednotka, která spíš směšně než hrozivě přiběhla v sevřeném útvaru od Újezda. Hroziví byli chudáci zneužití psi. Na Střelecký ostrov se pak dlouho neslo vytí policejních sirén.

Ráno ženy v oranžových blůzách zametaly Můstak, policejní auta ještě podrážděně projížděla ulicemi, zapomenutý nákladák s těžkými železnými bednami blokoval

úzké hrdlo Melantrichovy ulice. Tou dobou se už Debora, šťastná, že zažila cosi jako historický zlom, vznášela nad Atlantickým oceánem. Zbývá si odpovědět, co bylo "crazy". Ta sama demonstrace? Zásahy policie? Prezident možná hledící z osvětlených Hradčan na zdánlivě tichou Prahu? Anebo muž v tramvaji projíždějící Vodičkovou ulicí a křičící z okýnka na pohotovostní oddíl s přilbami a štíty "Rusové domů!"?

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O LIDSKÝCH PRÁVECH V KRAKOVĚ

Saša Vondra: Akreditační číslo 1019

"Lidská práva neznají hranic. Boj o ně je věcí nás všech."

(Lech Wałęsa)

Ve dnech 25. - 28. srpna proběhla v polském Krakově pod záštitou Lecha Wałęsy mezinárodní konference o lidských právech, společně pořádaná Komisí pro dodržování zákonnosti při NSZZ Solidarność, hnutím Wolność i Pokój (Svoboda a mír) a tiskovou kanceláří Kontakt, která sídlí ve Francii a dodává světovým agenturám veškeré informace z polského nezávislého prostředí. Ohlas konference, především v cizině, poněkud zapadl v rozruchu kolem právě vrcholící vlny stávek, a proto se za ní nyní pokusíme ohlédnout trochu podrobněji.

Její organizátoři - dr. Zbigniew Romaszewski za komisi, Jan Maria Rokita za Svobodu a mír a Mirosław Chojecki za Kontakt - rozdělili vlastní jednání, probíhající od čtvrtka do soboty, do šesti tematických skupin. Na neděli, závěrečný den, pak byla připravena exkurze do Osvětimi a Březinky, kde účastníci konference položili věnec k uctění památky obětí teroru a násilí. Místem konání byl po tři dny kostel sv. Maxmiliána Kolbeho v Mistrzejowicích na krakovském předměstí. Sám kostel jako by symbolizoval nezbytnost osobního nasazení pro věc lidských práv - byl vysvěcen knězi, který šel v roce 1941 v Osvětimi dobrovolně na smrt, aby zachránil život jinému vězni, a který byl roku 1982, tedy během papežovy návštěvy Polska, kanonizován. Správce farnosti, kněz Kazimierz Jancarz, patří dnes spolu s Henrykem Jankowským od gdaňské sv. Brigity k nejneohroženějším a nejváženějším duchovním v celém Polsku. Kostel disponuje jedním velkým sálem, kde probíhala plenární zasedání, adále velkým počtem menších místností, určených v době konference pro jednání v sekcích. Návštěvníka z Československa tu jen máně napadá, jak ohromnou a nezištnou podporu nezávislým polským iniciativám poskytuje katolická církev...

Nyní k účasti. Jedním slovem byla ohromující, čítající hodně přes tisíc lidí. Lech Wałęsa se sice oproti původním předpokladům zúčastnit nemohl, protože byl se stávkujícími ve gdaňských loděnicích a posílá se připravoval na právě nabídnuté vyjednávání s generálem Kiszczakem, a tak konferenci alespoň první den pozdravil svým dopisem. Vůbec překvapilo výrazné střídání stráží na čele polské opozice: ze starších, známějších osobností tu byli kromě organizátorů, manželů Romaszewských, jen Jacek Kuroń, za Konfederaci nezávislého Polska Leszek Moczulski a za polskou Ligu pro lidská práva Jan Kostecki ze Štětína, ale jinak je možné říci, že převažovali hlavně mladí lidé, zejména z WiP (Svoboda a mír).

Četnými úspěchy, jichž za poslední dobu dosáhl - jmenujme alespoň povolení alternativní vojenské služby a změnu vojenské přísahy, ze které byla vypuštěna pasáž o "věrnosti SSSR" -, si WiP získal značnou společenskou autoritu a respekt. A tak jsme na konferenci mohli kromě Rokity spatřit Jacka Czaputowicze, Piotra Niemczyka, Jacka Szymanderského nebo právě propuštěného Sławomira Dutkiewicze. Ale zastoupena byla také Polsko-československá solidarita v osobách Mirka Jasińského, Jarka Brody a Wojciecha Maziarského, přijížděly i pravidelné delegace stávkujících horníků a nejde nevzpomenout ani zástupců žurnalistů z polského nezávislého tisku.

Ze zahraničí se dostavilo na 300 účastníků. Kromě novinářů a zpravodajů přijeli čtyři zástupci evropského parlamentu, delegace západoněmeckých Zelených, generální tajemnice radikální strany (ano, té strany, jejíž členové nedávno demonstrovali na Václavském náměstí), zástupci Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva

(na čele s jejím ředitelem Geraldem Naglerem a s čestným předsedou knížetem K.J.Schwarzenberkem), a mnoha dalších humanitárních a mírových organizací. Početnou výpravu vyslali také Maďaři (např. F.Kende, G.Gadó, I.Bába - celkem asi deset lidí), ale snad největší pozornost - alespoň mezi Poláky - budila Natálie Gorbaněvskaja, ruská básnířka uvězněná v roce 1968 za to, že s několika přáteli veřejně demonstrovala svůj nesouhlas s okupací Československa, a nyní pracující v redakci exilové Ruské myšlenky. Ale mohli jsme spatřit i řadu vysloveně exotických hostů - ať už z Guayany, sovětského Kazachstánu, nebo jednoho potomka bývalé afghánské královské rodiny, který dnes žije v NSR.

Se silnou zahraniční účastí poněkud kontrastovalo jen minimální zastoupení Československa. Vedle autora této zprávy, jenž se dostavil až v sobotu a obdržel akreditační číslo 1019 s poznámkou "Karta 77 - representant", přijela ještě Jana Stárková z Vídně, ale to bylo kromě Schwarzenberka vše. Nicméně i tak - nebo právě proto - jsem měl možnost poznat, jak velké autoritě se Charta 77 všude v cizině těší. S velkým zájmem se setkával především návrh na ustavení evropského mírového parlamentu, zveřejněný u příležitosti červnového mírového semináře v Praze. Už v pátek, ještě před mým příjezdem, byl na konferenci přednesen napřed zasláný aktualizovaný přehled politických vězňů, hájených VONS. A pak po dva dny jsem byl středem zájmu, pořadateli doslova donucen k projevu před zaplněným auditoriem narychlo svolaného plenárního zasedání, že jsem ani nestačil vycházet z údivu nad projevovanou pozorností.

Škoda, že se z naší domoviny nepodařilo přijet více lidem. Myslím, že by na zhodnocení už dlouho mizerné situací na poli lidských a občanských práv v Československu byl jistě zapotřebí početnější tým...

Konference však měla i svá úskalí. Shromáždění tolika osob mohlo totiž jen stěží dovolit nějakou věcnější diskusi, a proto největší užitek, zdá se mi, spočíval v navazování pro další práci potřebných kontaktů. Také počet na konferenci schválených rezolucí byl snad až příliš veliký. Objevily se i některé, úsměv vzbuzující paradoxy. Třeba právě přítomnost oné radikální strany, jež má ve svých řadách i proslulou italskou striptérku, na půdě katolického kostela a v městě, kde studoval a dlouho působil Karol Wojtyła, dnes papež Jan Pavel II. Hmátem diskusí se pochopitelně a často stávaly probíhající stávky. A tak se mezi zúčastněnými vyprávělo, jak Zbigniewa Bujaka, dnes už živou legendu polského odboje, překvapila policejní ostraha dřív, než se stačil ukrýt. Ale Bujak neúspěšně svému jménu nic dlužen. Po dvoudenním obléhání jeho domu, když zjistil, že pozornost policie ochabuje, vyběhl chráněn nahozenou motorovou pilou z bytu ven a krytý barikádou z odpadků, kterou těsně před tím navršila na ulici jeho žena, naskočil na motorku a zmizel...

Přístup úřadů včetně referencí v oficiálních novinách byl zdrženlivý, ale korektní. Bylo zřejmé, že v dnešním, krizí zmítaném Polsku nikdo nechce přilítat olej do ohně. Ministerstva vnitra a spravedlnosti měla na konferenci dokonce své akreditované zástupce a bylo dojemné pozorovat, jak plukovník Státní bezpečnosti bez jediného zaváhání pokaždé zvedal ruku při schvalování anglicky čtených rezolucí, ať už požadovaly povolení nezávislých odborů nebo osvobození Ivana Polanského. A tak jedině poslední den, během exkurze, bylo všech pět najatých autobusů s účastníky konference bedlivě sledováno několika vozy Bezpečnosti, neboť kromě návštěvy koncentračních táborů se stále nabízela ještě další možnost - setkání se stávkujícími horníky v Jastrzębie. Nicméně k němu nedošlo. Řidiči všech autobusů, otcové početných rodin, se nakonec rozhodli ke "stávce", protože výprava do katovického vojvodství s vyhlášeným stanným právem by byla přece jen příliš riskantní. A když selhal i pokus Romaszewského vyjednat přes zmíněného

plukovníka s varšavským velitelstvím, všichni účastníci se z Březinky svorně vrátili do Krakova, aby se většinou ještě týž den rozjeli do svých domovů anebo úřadů...

*

Pozn.red.: Půlhodinový projev Saši Vondry před zcela zaplněným sálem měl velký úspěch. Hovořil podrobněji o smrti Pavla Wonky, o policejním zásahu proti červnovému semináři Praha 88 a o případu Ivana Polanského. Mimo jednání konference došlo i k setkání s členy Polsko-čs.solidarity, jehož se rovněž zúčastnil Karel Schwarzenberk.

*

Rezoluce konference o lidských právech v Krakově k případu Ivana Polanského ze dne 27.srpna 1988

Mezinárodní konference o lidských právech v Krakově vyjadřuje hlubokou solidaritu s Ivanem Polanským, který byl v červnu odsouzen soudem v Banské Bystrici ke čtyřem letům vězení za rozšiřování náboženské literatury.

Konference požaduje zrušení tohoto rozsudku, který je očividným potlačením práva na svobodu projevu a náboženství. Také požaduje na úřadech Československé socialistické republiky, aby v budoucnosti upustily od podobných represí.

Erich Kulka se domáhá práva

Erich Kulka versus Melantrich a spol.

Dne 25.7. se konalo před obvodním soudem pro Prahu 1 další ústní jednání ve věci Erich Kulka v.nakladatelství Melantrich a spol. o ochranu osobnosti. (O případu jsme informovali v č.15|1987, 5,7,11|1988)

Při tomto jednání byl vyslechnut svědek Svatopluk Dolejš. Je autorem článku, uveřejněného v Rudém právu dne 31.3.1988 "Nad izraelským terorem proti Palestincům", který se stal důvodem k podání další žaloby Ericha Kulky a dr.Josefa Danisze, tentokrát proti šéfredaktorovi Rudého práva Zdeňku Hořenímu (dne 26.5.1988 - viz naši informaci v č.11|1988).

Ve své výpovědi S.Dolejš vyprávěl o sobě, o svých vztazích k Jiřímu Bohatkoví, autoru článku "Sionisté proti straně a socialismu" (v Tribuně v roce 1972) a o tom, že u Bohatky někdy v polovině 70.let viděl svazek dokumentů o "Erichu Schönovi-Kulkovi, tlustý asi 10 - 15 cm". Ericha Kulku viděl jednou v životě před 35 lety. Ve prospěch pomlouvačných tvrzení Josefa Šebesty však S.Dolejš nepřinesl žádný důkaz.

Ze svědků navržených zástupcem Ericha Kulky soud k tomuto jednání neobezlal ani jednoho, i když jde vesměs o svědky, kteří s Erichem Kulkou sdíleli téměř po celou dobu okupace stejně těžký osud a mohou vypovídat jako očití svědkové.

Za účelem provedení dalších důkazů a snad už konečně také důkazů, navržených právním zástupcem E.Kulky, bylo jednání odročeno na den 17.října 1988 v 9,00 hod. do č.dv.101 v I.p.budovy obvodního soudu pro Prahu 1.

Jednání se zúčastnilo asi 6 zástupců veřejnosti. Tentokrát se nedostavili žádní Palestinci. Dr.Danisze s potěšením konstatoval, že nepravdy Svatopluka Dolejše, jako každé lži, měly přec jen krátké nohy a že přes lži, uveřejněné v Rudém právu, bratislavské Pravdě, ostravské Nové svobodě a Hlasu revoluce, Palestinci pochopili, že Erich Kulka ani jeho právní zástupce nevedou při proti Palestincům.

Protože se v čs.tisku, v Pravdě, Nové svobodě a Hlasu revoluce, objevily odkazy na údajně vlastnoručně psanou výpověď komisaře gestapa Karla Dietricha, který prý uvedl, že "Kulka-Schön se sám přihlásil ke spolupráci s gestapem", jakožto na nesporný důkaz pravdivosti Šebestových pomluv Ericha Kulky, sděluje JUDr.Danisze následující:

Z údajně vlastnoručně psané výpovědi Karla Dietricha z r.1946 se žalovaný Josef Šebesta dovolává pouze jediné věty, a to této: "Jeden úředník mi také hlásil, že se jistý žid Schön ze Vsetína, kterého neznám, nabídl jako důvěrník". Právní hodnota tohoto důkazu není žádná. Morální jakbysmet. Stačí si položit několik otázek a vzít v úvahu, že v počátcích Dietrichova působení ve Vsetíně, tj. v letech 1939-40 žilo ve Vsetíně asi pět rodin Schönů, než zmizeli, ve zdrcující většině nenávratně, ve vyhlazovacích táborech. Položené otázky: Je výpověď K.Dietricha autentická?, Mluvil Dietrich pravdu?, Je "hlášení" onoho "jednoho úředníka" pravdivé? Pokud bychom na tyto otázky dokázali odpovědět kladně, zůstala by poslední otázka: Který vsetínský Schön je oním "jistým židem Schönem ze Vsetína", jenž se "nabídl jako důvěrník"? Z hlediska základních mravních principů, na nichž stojí ne pouze evropská duchovní tradice, je v daném případě nepochybné, že žádný slušný člověk, tedy člověk, který je pamětliv své dignitatis (důstojnosti), neoznačí za Dietrichova "ein Jude Schön aus Vsetin" žádného ze vsetínských židů Schönů, ať již zplynovaného ve vyhlazovacím táboře, nebo přeživšího, dříve, než pro to získá jednoznačné a spolehlivé důkazy. Pokud by slušný člověk po získání takových důkazů takto někoho označil, učinil by tak naplněn hlubokým smutkem a bolem nad naší lidskou nedokonalostí a někdy jistě i hříšností. Učinil-li tak bez jakýchkoli důkazů ve své knize Josef Šebesta s radostnou nenávistí, je to, a věřím, že nejen pro mne, důkazem, že Josef Šebesta není slušný člověk. Tolik JUDr.Danisz k hodnocení výpovědi Karla Dietricha.

*

Erich Kulka a dr.Josef Danisz versus Rudé právo, Nová svoboda a Hlas revoluce

Ústní jednání ve věci Erich Kulka a dr.Josef Danisz v. šéfredaktor Rudého práva Zdeněk Hoření o uveřejnění tiskové opravy bylo nařízeno na den 26.9.1988 v 9,00 hod. do č.dv. 101/I.p. budovy obvodního soudu pro Prahu 1.

Jak jsme již informovali v č.11/1988 jsou důvodem k podání žaloby nepravdivá tvrzení, obsažená v článku Svatopluka Dolejše "Nad izraelským terorem proti Palestincům", uveřejněném v Rudém právu dne 31.3.1988

Dne 15.7.1988 podal dr.Danisz jménem Ericha Kulky i jménem svým šéfredaktorovi ostravské Nové svobody Janu Hříbkovi žádost o uveřejnění tiskové opravy. Důvodem žádosti je článek "ivo" "Sionistická provokace" s nadtitulem "Co chce bývalý konfident vsetínského gestapa?" uveřejněný v uvedeném deníku dne 14.6.1988.

Dne 27.7.1988 podal dr.Danisz další obdobnou žádost šéfredaktorovi týdeníku ČSPB Hlas revoluce dr.Josefu Baštovi. Důvodem žádosti je článek "ivo" "Cítí se dotčen...", uveřejněný v uvedeném týdeníku dne 16.7.1988 (č.28/1988), kde doslovně čteme: "Kulka-Schön je nepochybně muž dvoji tváře. Za hitlerovské okupace se neštítel spolupracovat s gestapem ve Vsetíně, působit tam dokonce v protizidovském referátě,..., dnes provokuje proti Československu z Izraele jako aktivní sionista". Tento případ je o to smutnější, že zde zkratce "ivo" poskytl místo týdeník Českého svazu protifašistických bojovníků, jehož členem Erich Kulka byl až do své emigrace do Izraele (1969) a v němž zastával řadu let funkci předsedy pobočky SPB v Praze 7. Publikační a jiné zásluhy Ericha Kulky v boji proti fašismu by měly být známy především pracovníkům ČSPB. V článku se však - zcela v souladu s nemorálními praktikami současné čs.žurnalistiky - mluví přirozeně jen o té druhé, údajně špatné, rozhodně však nepravdivě vyličené tváři Ericha Kulky.

Protože ani Nová svoboda ani Hlas revoluce požadovanou tiskovou opravu nezveřejnily, podal JUDr.Danisz jménem Ericha Kulky i jménem svým žaloby na šéfredaktory těchto listů u příslušných soudů.

Pro nedostatek místa přesouváme některé materiály (zvláště z rubrik krátkých zpráv, v samizdatu nově vyšlo aj.) do dalších čísel Infochu. Příští číslo Infochu vyjde za 14 dní.